

Saattohoidon opetus lääketieteen koulutuksessa – nykytila ja haasteet

Leila Niemi-Murola
dosentti, kliininen opettaja
Anestesiologian ja tehohoidon klinikka
HY/HYKS

Esityksen sisältö

- Työelämässä olevat, kokeneet lääkärit
-asenteet ja tiedot
- Lääketieteen opiskelijat
- asenteiden ja tietojen kehitys
- Mitä opetuksen pitäisi sisältää?

Systemoitu katsaus

- 88 tutkimusta hyväksyttiin
- Deskriptiivisiä, näytön aste C
- Peruskoulutuksessa opetus sirpaleista, satunnaista, koordinoimatonta
- Opettajien rekrytointi vaikeaa
- Opetus kohdistuu tietoihin ja taitoihin
- Asenteet?

Medical Teacher, Vol. 26, No. 8, 2004, pp. 683-690

Suomalainen kyselytutkimus

- Silvonemi M, Vasankari T, Vahlberg T ym.
- Valmis kysely (Clemens 2008)
- Yleislääkäreille, sisätautilääkäreille ja geriatreille
- Vastauksia 661 / 2055 (32%)
- 84 - 87% tunnisti termin eutanasia
- 5% oli tyytyväisiä palliativisen hoidon opetukseen
- 25% epävarmoja parantumattomasti sairaita hoitaessaan

 **PALLIATIVE
MEDICINE**

Palliative Medicine
24(7) 744-746

Nuoret lääkärit epävarmoja

- Haastattelututkimus, 21 vastavalmistunutta eri tiedekunnista
- Opiskeluaikana ei merkityksellisiä kontakteja kuoleviin potilaisiin → omien oppimistarpeiden tunnistus?
- Ei muodollista opetusta, ei arviointia
- Sairaalan kulttuuri ei rohkaise oppimista
- Yritys ja erehdys, työn ohessa
- Neuvoja hoitohenkilökunnalta

Medical Education 2011; 45: 389-399

Kyselykaavake

- Kysymykset saattohoitosuosituksen pohjalta
- Andersson WG ym. J Palliat Med 2008
- Likert-asteikko (1= täysin eri mieltä, 7 = täysin samaa mieltä)
- Kokemuksia kuoleman kohtaamisesta

Nykytila

- Kysely kokeneille, yli 50-vuotialle lääkäreille
- Yleislääketiede, sisätaudit, kirurgia, geriatria, onkologia, neurologia
- Vastauksia 218/400 (54,5%)
- Kysely perusterveydenhuollon työntekijöille
 - Sairaanhoidajat, lähihoitajat, hallinto, lääkärit
- Sairaanhoidon opiskelijat
- Vastauksia 403, joista opiskelijoita 156

	1	2	3	4	5	6
Factor 1: Caring						
B14. Physicians/nurses have a responsibility to help patients at the end of life prepare for death*	.832					
B16. Physicians/nurses have a responsibility to provide bereavement care to the patient's family members after death*	.787					
B8. To respect patient's (religious) conviction is an essential part of end-of-life care	.693					
B5. A patient has a right to refuse from medical treatment	.611					
B6. In end-of-life care patients will should be respected	.545					
B15. Depression is treatable among patients with terminal disease*	.538					
B10. Reflection upon spiritual issues is an essential part of end-of-life care	.380					
B9. Decision of transfer to palliative care should be made after consent of a patient	.355					
Factor 2: Anxiety						
6. I feel anxious when I encounter a suffering person	.857					
7. I feel anxious when I encounter a dying person	.804					
1. The thought of encountering a dying patient's sorrow makes me feel anxious	.767					
2. I try to avoid participate in making decision about transfer to end-of-life care	.317					
Factor 3: Education						
13. I believe that my education will prepare/ has prepared me to take care of a suffering patient			.894			
14. I believe that my education will prepare/ has prepared me to take care of a dying patient			.798			
B11. I am satisfied with the education I have received so far			.530			
Factor 4: Knowledge						
B3. End-of-life care is provided only for patients suffering from cancer			-.593			
B2. Transfer to end-of-life care means giving up all medical treatment			-.565			
B1. End-of-life care is known to me as a term.			.409			
Factor 5: Discussion						
10. It is important for me to discuss with the relatives before making do-not-attempt-to-resuscitate decision				.885		
8. It is important for me to discuss with the patient before making do-not-attempt-to-resuscitate decision				.655		
Factor 6: Suffering						
B13. Social suffering may be as severe as physical suffering	.477					.714
B12. Psychological suffering can be as severe as physical suffering*	.412					.709
Eigenvalues of the factors						
	5.69	2.45	2.05	1.54	1.41	1.08
Variance explained (%)						
	24.76	10.64	8.90	6.70	6.17	4.70
Cronbach's alpha						
	0.80	0.78	0.71	0.55	0.77	0.84

Scale	Scale mean (SD)	F	p
1. Caring			
- physicians (N = 372)	6.29 (0.58)	6.91	<0.001
- nurses (N = 52)	6.56 (0.40)		
- nursing students (N = 152)	6.22 (0.80)		
- administration (N = 17)	6.50 (0.41)		
2. Anxiety			
- physicians	3.78 (1.28)	11.851	<0.001
- nurses	2.72 (1.29)		
- nursing students	3.77 (2.53)		
- administration	2.53 (1.26)		
3. Education			
- physicians	5.45 (0.75)	20.194	<0.001
- nurses	6.33 (0.69)		
- nursing students	5.49 (0.80)		
- administration	6.16 (0.65)		
4. Knowledge			
- physicians	6.61 (0.69)	4,688	<0.01
- nurses	6.69 (0.66)		
- nursing students	6.46 (0.79)		
- administration	6.88 (0.23)		
5. Discussion			
- physicians	5.78 (1.13)	1.082	NS
- nurses	6.00 (1.23)		
- nursing students	5.72 (1.16)		
- administration	6.06 (1.15)		
6. Suffering			
- physicians	6.21 (0.91)	10.478	<0.001
- nurses	6.84 (0.39)		
- nursing students	6.50 (0.99)		
- administration	6.79 (0.36)		

Erot sukupuolten välillä

	Male (N = 171) 28.1%	Female (N = 434) 71.4%	p
1. Caring	6.12 (0.94)	6.34 (0.63)	<0.05
2. Anxiety	3.84 (1.19)	3.57 (1.33)	<0.05
3. Education	5.23 (1.00)	5.70 (0.78)	<0.001
4. Knowledge	6.49 (0.91)	6.60 (0.71)	NS
5. Discussion	5.42 (1.24)	5.91 (1.12)	<0.001
6. Suffering	5.82 (1.26)	6.58 (0.78)	<0.001

Palliatiivisen hoidon opetus, HY

- Lääketieteen perustutkinto 360 op
- Onkologian kurssi 3,3 op L3k-L4
- Geriatrian kurssi 1,65 op L6
- Kroonisen kivun seminaari L6
- (Akuutti lääketiede L6)
- Arviointi?

Kyselyn lääketieteen opiskelijoille

- L3k ennen onkologian kurssia (N = 69)
- L4k onkologian kurssin jälkeen (N= 61)
- L1k kontrolli (N= 92)
- Muokattu kaavake, 7-portainen Likert-asteikko
- Viisi faktoria: *Saattohoito, Ahdistus, Tieto, Keskustelu, Koulutus*
- Miehet (36%)vs. naiset (64%):
 - *Tieto* 6,07 vs. 6,43 (p<0.05)
 - *Ahdistus* 3,88 vs. 4,31 (p<0.05)

Tulokset

	L1k	L3k	L4k	p
<i>Saattohoito</i>	5,35	5,52	5,75	<0.01
<i>Tieto</i>	6,06	6,16	6,63	<0.001
<i>Keskustelu</i>	4,60	4,81	4,89	<0.01

... entä *Ahdistus*?

Tulevaisuuden haasteet

- Sosiaalistuminen tapahtuu yllättävän aikaisin
 - suunta hyvä
- Erikoislääkärikoulutus?
- Työpaikalla oppiminen
 - epävirallinen ja piilo-opetusohjelma
- Täydennyskoulutus (motivointi?)
- Moniammatillinen yhteistyö
- Ahdistus?